

Algemeen

Elke eerste zondag van de maand gaat deze Nieuwsbrief naar een groot aantal griffiers, adjunct-griffiers en andere medewerkers in en om raadsgriffies.

Doelstelling is om “iets juridisch” dat mij afgelopen maand het meest is opgevallen met de lezers te delen, en er waar mogelijk leermomenten uit te halen.

Dit alles om zoveel mogelijk gemeenteraden support te bieden bij het juridisch optimaliseren van hun besluitvormingsprocessen en andere werkzaamheden.

Thema voor deze Nieuwsbrief is: lokale democratie en rechtsbescherming.

Hectische tijden en spannende momenten

Ik trap een open deur in als ik zeg dat gemeenteraden en griffiers hectische tijden achter de rug hebben én voor de boeg hebben.

Verkiezingen en installatieraad liggen achter ons, en het inwerken kan beginnen c.q. is inmiddels begonnen.

Het proces van toewerken naar gemeenteraadsverkiezingen, vaststelling uitslag en aansluitend toedeling van zetels kende in menig gemeente spannende momenten.

Wie krijgt hoeveel zetels, waar liggen de voorkeurstemmen, moet er een hertelling plaatsvinden? Zittende wethouders die de lijst aanvoerden maar toch de raadszetel aan zich voorbij lieten gaan waren ook dit keer waar te nemen.

Vreemd, nietwaar?

Toelaten, of toch maar niet?

De laatste raadsvergadering van de raad in oude samenstelling stond in het teken van afscheid en welkom. Het woord “welkom” staat hier voor “toelaten tot de raad”.

Het toelaten tot de raad is geregeld in artikel V4 lid 1 Kieswet, en daarbij heeft de raad niets af te wegen. Het is, bezien vanuit de Kieswet, een proces dat net zo goed door een robot kan worden verricht.

Ga maar na: is betrokkene 18 jaar of ouder (check), is betrokkene ingeschreven in de Brp (check), is hij niet bij rechterlijk vonnis uit het kiesrecht gezet (check) en oefent betrokkene geen betrekking uit als bedoeld in artikel 13 lid 1 Gemeentewet (check).

Vier keer groen checklicht betekent: toelaten tot de raad.

Toch heeft menig gemeenteraad zich op het verkeerde spoor laten zetten.

Dit werd veroorzaakt door hetzij sentiment hetzij volstrekt verkeerde informatie die te lezen valt op de veel geraadpleegde website van een club van lokale overheden, gevestigd in de nabijheid van 's lands vergaderzaal.

Het kan ook zijn dat niet elke hoofdrolspeler het verschil tussen de inhoud van artikel 13 lid 1 en artikel 15 lid 1 Gemeentewet kent. En dat verschil is wezenlijk.

Verboden voor raadsleden: vanaf wanneer?

Artikel 15 lid 1 Gemeentewet somt aantal handelingen op die een raadslid niet mag verrichten. Die handelingen zijn pas verboden vanaf de dag waarop iemand is toegelaten tot de raad. Tot die dag is er geen verboden wolkje aan de democratische lucht.

Voordat iemand raadslid is staat het diegene vrij om als gemachtigde op te treden in een juridische procedure tegen een bestuursorgaan van de gemeente waar het raadslidmaatschap wordt geambieerd. Zodra het raadslidmaatschap is begonnen, moet die juridische procedure door iemand anders worden voortgezet. Anders is sprake van een verboden handeling.

Het is verboden om deze verboden handeling te toetsen in het kader van de toelating tot de raad. Zie het hierboven genoemde artikel V4 lid 1 Kieswet.

Op de hierboven genoemde website van de club van lokale overheden wordt echter dringend aangeraden om die toets wél uit te voeren!

Vreemd en onbegrijpelijk dit advies. In de kern wordt daarmee opgeroepen om de Kieswet te overtreden, en daarmee een democratisch proces (ernstige) schade toe te brengen.

Niet de raad, niet een club van lokale overheden doch uitsluitend de kiezer met in diens kielzog de Kieswet stelt de raad samen.

Nog vreemder is dat in menig gemeente die buitenwettelijke toets wél wordt uitgevoerd, met in één gemeente als resultaat dat iemand buiten de raadzaal is gehouden.

Kennelijk heeft niemand daar bedacht dat een verifiërende blik in de Kieswet ontzuenderend had kunnen werken.

Niet toegelaten: en dan?

In een Overijsselse gemeente is door de raad in oude samenstelling besloten om een benoemd raadslid die perfect paste in de toets van artikel V4 lid 1 Kieswet niet toe te laten.

Dit vanwege het feit dat meneer op dat moment gemachtigde was in een juridische procedure tegen een besluit van het college van diezelfde gemeente. Dat heeft te gelden als “verboden handeling” zodra meneer raadslid is. Maar op het moment van toelating was daarvan geen sprake.

Dus had meneer gewoon tot de raad moeten worden toegelaten.

Het adjectief “absurd” past perfect op dit raadsbesluit.

Nog absurder is dat tegen een dergelijk raadsbesluit geen passende rechtsbescherming (meer) bestaat. Tot 7 maart 2002 voorzag de Kieswet nog in een spoedprocedure bij de Raad van State, maar die is destijds met het monistische badwater weggegooid.

Artikel 8:4 lid 4 aanhef en sub a. Algemene wet bestuursrecht (Awb) bepaalt dat tegen een dergelijk raadsbesluit geen beroep bij de bestuursrechter openstaat.

Exit rechtsbescherming derhalve, en meneer zit op de niet-verdiende blaren.

Juridische fijnproevers denken in dit soort situaties direct aan het wereldberoemde arrest Guldemond – Noordwijkerhout (31-12-1915, ECLI:NL:HR:1915:AG1773). De Hoge Raad sprak daarbij uit dat de burgerlijke rechter een (aanvullende) taak heeft als er geen bestuursrechter voorhanden is. Ga er maar aanstaan: uit eigen zak een civielrechtelijk kort geding aanspannen vanwege een daad van willekeur van de gemeenteraad waartoe jij feitelijk behoort!

Niet toegelaten commissielid

Dit verhaal is pas compleet met een uiteenzetting over niet toegelaten commissielid in een Noord – Hollandse gemeente.

In die gemeente zijn de artikelen 10 tot en met 13 en 15 Gemeentewet van toepassing op (het benoemen van) commissieleden niet zijnde raadsleden. Dat heeft de raad vastgelegd in zijn reglement op de raad en de raadscommissies.

Ook daar werd een persoon die aan de bepalingen uit het reglement voldeed niet benoemd als commissielid. De raad vond het maar niets dat meneer plaatselijk journalist is.

Opmerkelijk is dat deze meneer wél binnen de Awb een rechtsgang heeft. Te beginnen met bezwaar bij de gemeenteraad en eindigend bij de Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State.

Tot slot

Ik kan en wil niet uitleggen hoe ons land het voor elkaar heeft weten te krijgen dat een rechtmatig gekozen en benoemd raadslid die niet tot de raad wordt toegelaten geen rechtsbescherming heeft enerzijds, waar anderzijds een niet benoemd commissielid die niet in de raad is gekozen zich wél tot de bestuursrechter kan wenden.

Niettemin: heel veel succes gewenst in deze nieuwe raadsperiode!